ECLI:LV:AT:2023:0110.A420215922.6.L
Lieta Nr. A420215922, SKA-428/2023
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2023. gada 10. janvārī

Tiesa šādā sastāvā: senatore referente Rudīte Vīduša, senatores Veronika Krūmiņa un Ieva Višķere

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2022. gada 7. novembra lēmumu, ar kuru lietā izbeigta tiesvedība.

Aprakstošā daļa

[1] Alūksnes novada pašvaldības būvvaldes būvinspektors 2021. gada 26. maijā konstatēja, ka Alūksnes ezera piekrastē uz Alūksnes novada pašvaldībai piederošā zemesgabala veikti akmeņu joslas ierīkošanas būvdarbi, kas saskaņā ar Būvniecības likuma 18. panta otro daļu kvalificējami kā patvaļīga būvniecība. Būvvalde 2021. gada 23. augustā pieņēma lēmumu, ar kuru pieteicējam uzlikts pienākums līdz 2021. gada 16. septembrim novērst patvaļīgas būvniecības radītās sekas. Pieteicējs būvvaldes lēmumu apstrīdēja.

Ar Alūksnes novada pašvaldības domes 2022. gada 2. maija lēmumu Nr. 133 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) nolemts: 1) atcelt būvvaldes 2021. gada 23. augusta lēmumu; 2) konstatēt, ka pieteicējs bez Alūksnes novada pašvaldības saskaņojuma ir veicis patvaļīgu būvniecību Alūksnes novada pašvaldībai piekritīgajā īpašumā, no Alūksnes ezera piekrastē esošajiem akmeņiem un pievestajiem akmeņiem izveidojot inženierbūvi – akmens nostiprinājumu; 3) nojaukt patvaļīgi izbūvēto akmens nostiprinājumu par Alūksnes novada pašvaldības līdzekļiem līdz 2023. gada 31. martam; 4) piedzīt no pieteicēja Alūksnes novada pašvaldībai radītos zaudējumus, kas saistīti ar akmens nostiprinājuma nojaukšanu. Pārsūdzētajā lēmumā noteikts, ka administratīvā procesa kārtībā ir pārsūdzams lēmuma rezolutīvās daļas 1. punkts, ar kuru atcelts būvvaldes 2021. gada 23. augusta lēmums.

Pieteicējs, nepiekrītot pārsūdzētā lēmuma rezolutīvas daļas 2., 3. un 4. punktam, iesniedza pieteikumu administratīvajā tiesā.

[2] Administratīvās rajona tiesas tiesnesis ar 2022. gada 8. jūnija lēmumu pieņēma pieteicēja pieteikumu un ierosināja administratīvo lietu. Savukārt ar Administratīvās rajona tiesas 2022. gada 7. novembra lēmumu lietā tiesvedība izbeigta, jo lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā (Administratīvā procesa likuma 282. panta 1. punkts). Tiesas lēmums par tiesvedība izbeigšanu pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Saskaņā ar Zvejniecības likuma 9. pantu gar Alūksnes ezera krastiem ir dabiskā tauvas josla 10 metri no normālās ūdenslīnijas. Tauvas josla ir paredzēta publiskai lietošanai, lai nodrošinātu brīvu piekļuvi ūdenim.

Virszemes iekšējo ūdeņu aizsargjoslas 10 metru joslā, kas atbilst publisko iekšējo ūdeņu tauvas joslai, ir aizliegta būvniecība, izņemot Aizsargjoslu likuma 37. panta pirmās daļas 5. punkta „b" apakšpunktā izsmeļoši uzskaitīto pieļaujamo būvniecību. Minētajā tiesību normā kā viens no pieļaujamiem būvniecības veidiem ir noteikta krastu nostiprināšana.

[2.2] Saskaņā ar Būvniecības likuma 1. panta 3. punktu būve ir būvdarbu rezultātā radusies ar zemi vai gultni saistīta ķermeniska lieta (ēka vai inženierbūve), kurai ir nosakāms būves lietošanas veids. Būvju klasifikācija pēc to lietošanas veida ir noteikta Ministru kabineta 2018. gada 12. jūnija noteikumos Nr. 326 „Būvju klasifikācijas noteikumi". Minēto noteikumu pielikuma 168. punktā ir noteikt, ka inženierbūve – hidrobūve – ir arī krastmala ar dažādu veidu krasta nostiprinājumiem. Turpat norādīts arī skaidrojums, ka tā ir izbūvēta krastmala ar laukakmeņu, dzelzsbetona, betona, pāļu, paksu kastu, rievsienu krasta nostiprinājumu.

Tātad ar zemi vai gultni saistītam objektam – laukakmeņu krasta nostiprinājumam – ir nosakāms būves lietošanas veids inženierbūve – hidrobūve. Tādēļ laukakmeņu krasta nostiprinājums Būvniecības likuma izpratnē ir uzskatāms par būvi, un šāda krasta nostiprinājuma būvniecība veicama būvniecību regulējošo normatīvo aktu noteiktajā kārtībā.

[2.3] Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 9. augusta noteikumu Nr. 500 „Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi) 3.1. apakšpunktu būvniecību var ierosināt zemes vai būves īpašnieks vai, ja tāda nav, – tiesiskais valdītājs (arī publiskas personas zemes vai būves tiesiskais valdītājs) vai lietotājs, kuram ar līgumu noteiktas tiesības būvēt.

Zemesgabala, uz kura ir veikta krasta nostiprinājuma būvniecība, īpašnieks ir Alūksnes novada pašvaldība. Pieteicējs nav Vispārīgo būvnoteikumu 3.1. apakšpunktā noteiktais subjekts, kurš būtu tiesīgs ierosināt būvniecību Alūksnes novada pašvaldībai piederošā īpašuma teritorijā. Citiem vārdiem, pieteicējam nav subjektīvo tiesību ierosināt un veikt būvniecību šajā Alūksnes ezera piekrastes teritorijā.

[2.4] Hidrotehnisko būvju būvniecības kārtība, pamatojoties uz Būvniecības likuma 5. panta pirmās daļas 2. punktu, ir noteikta Ministru kabineta 2014. gada 16. septembra noteikumos Nr. 550 „Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi".

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs, neuzskatot krasta nostiprinājumu par būvi, nav iesniedzis un saskaņojis atbilstošu būvniecības ieceres dokumentāciju. Tādēļ pieteicēja veiktā krasta nostiprinājuma izbūve atbilstoši Būvniecības likuma 18. panta otrajai daļai ir atzīstama par patvaļīgu būvniecību.

Turklāt saskaņā ar Vispārīgo būvnoteikumu 1.pielikuma „Būvju iedalījums grupās atkarībā no būvniecības sarežģītības pakāpes un iespējamās ietekmes uz cilvēku dzīvību, veselību un vidi" 3.1., 3.2.16., 3.3. apakšpunktu ūdenstilpju krasta nostiprinājums ir otrās vai trešās grupas būve, atkarībā no ūdenstilpes dziļuma (ja ūdens dziļums lielāks par 6 m, tad tā ir trešās grupas būve), šādas būves būvniecībai būs nepieciešams saņemt būvatļauju (Būvniecības likuma 14. panta trešās daļas 2. punkts, Vispārīgo būvnoteikumu 73. punkts). Tādēļ iestādei šādas patvaļīgas būvniecības gadījumā būtu jāpieņem Būvniecības likuma 18. panta piektās daļas 1. punktā noteiktais lēmums.

[2.5] Būvniecības likuma 19. pantā ir noteiktas par būvniecību atbildīgās personas. Saskaņā ar minētā panta trešo daļu par patvaļīgas būvniecības seku novēršanu atbild zemesgabala īpašnieks vai, ja tāda nav, – tiesiskais valdītājs.

Izskatāmajā gadījumā būvniecība veikta bez saskaņošanas (bez būvprojekta), pieteicējam nav piešķirta Alūksnes novada pašvaldībai piederošā īpašuma apbūves tiesība, tātad par konstatētās patvaļīgās būvniecības seku novēršanu atbildīgs ir patvaļīgi apbūvētā zemesgabala īpašnieks – Alūksnes novada pašvaldība.

Pārsūdzētā lēmuma rezolutīvās daļas 2., 3. un 4. punktā ietvertie lēmumi nav administratīvie akti. Lai arī 2. punktā ir konstatēts patvaļīgas būvniecības fakts, minētais apstāklis Būvniecības likuma 18. panta piektajā daļā noteiktajā kārtībā ir konstatēts būvinspektora 2021. gada 26. maija atzinumā par būves pārbaudi. Ņemot vērā, ka šāds būvinspektora atzinums pats par sevi tiesiskas sekas nerada, tas nav uzskatāms par administratīvo aktu un attiecīgi tas nav apstrīdams un pārsūdzams. Tā kā pārsūdzētā lēmuma rezolutīvās daļas 2. punktā pēc būtības ir atkārtots minētajā atzinumā ietvertais konstatējums, šāds lēmums nav atzīstams par administratīvo aktu.

Apstāklis, ka Alūksnes novada pašvaldība, lemjot par jautājuma risināšanu civiltiesiskā ceļā, civiltiesiskā strīda apstākļu konstatēšanai ir atsaukusies uz būvinspektora atzinumu par patvaļīgu būvniecību, nevar ietekmēt ne būvinspektora atzinuma statusu, ne arī pašvaldības pieņemtā lēmuma attiecināmību uz privāto vai publisko tiesību sfēru. Pārsūdzētā lēmuma rezolutīvās daļas 3. un 4. punktā ietvertos lēmumus Alūksnes novada pašvaldība ir pieņēmusi, pašvaldībai darbojoties privāto tiesību jomā.

Tādējādi secināms, ka pieteikumā ietvertais prasījums atcelt pārsūdzētā lēmuma rezolutīvās daļas 2., 3. un 4. punktu nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā.

[3] Pieteicējs par tiesas lēmumu, ar kuru lietā izbeigta tiesvedība, iesniedza blakus sūdzību, pamatojot to ar šādiem argumentiem.

Pirmkārt, pieteicējs iebilst, ka ir notikusi patvaļīga būvniecība un pieteicējs būtu uzskatāms par tās veicēju, turklāt norāda, ka pašvaldība šo jautājumu izlēmusi publisko tiesību jomā. Pieteicējs argumentē, ka pārsūdzētā lēmuma rezolutīvās daļas 2. punktā ir nevis atkārtots secinājums no būvinspektora atzinuma par patvaļīgas būvniecības veicēju un faktu, bet šis punkts ir atsevišķs, patstāvīgs lēmums jeb administratīvais akts tā galīgajā noformējumā. Proti, konkrētajā gadījumā būvvalde pieņēma 2021. gada 23. augusta lēmumu, uzliekot pieteicējam pienākumu novērst patvaļīgas būvniecības radītās sekas. Savukārt pašvaldība, lai arī formāli atcēla minēto lēmumu, tomēr pēc būtības pārsūdzētā lēmuma rezolutīvās daļas 2. punktā pievienojās būvvaldei un konstatēja, ka ir notikusi patvaļīga būvniecība un tās veicējs ir pieteicējs. Šāds konstatējums ir juridisks fakts, kuru pašvaldība nevar pieņemt, darbojoties privāto tiesību jomā. Pārsūdzētā lēmuma rezolutīvās daļas 3. un 4. punkts savukārt ir cieši saistīti ar to, vai pašvaldības secinājumi par patvaļīgo būvniecību ir pamatoti. Turklāt pašvaldība ir izlēmusi pati nojaukt akmens krasta nostiprinājumu, tādējādi pieteicējam radīsies nelabvēlīgas sekas sakarā ar to, ka pašvaldība prettiesiski ir atzinusi pieteicēju par patvaļīgas būvniecības veicēju. Līdz ar to pārsūdzētais lēmums ir atzīstams par administratīvo aktu un tā tiesiskums tā pārsūdzētajā daļā ir pārbaudāms administratīvā procesa kārtībā.

Otrkārt, pieteicēja ieskatā, akmeņu josla vispār nepakļaujas būvniecības regulējumam un, pat ja pakļautos būvniecības regulējumam, iepriekšējā stāvokļa atjaunošana būtu absolūti nesamērīga un nepamatota. Tiesa pēc būtības ir vērtējusi šos argumentus, atzīstot, ka akmeņu josla pakļaujas būvniecības regulējumam. Proti, tiesa pēc būtības ir vērtējusi, vai akmeņu josla ir uzskatāma par būvi Būvniecības likuma izpratnē, un pieteicējs šim novērtējuma nepiekrīt. Ja tiesa analizē šos argumentus pēc būtības un faktiski vērtē pašvaldības rīcību, tad pieteicējam ir jābūt iespējai tiesas sniegto vērtējumu pārsūdzēt apelācijas instancē. Pretējā gadījumā pieteicēja tiesības uz taisnīgu tiesu tiek būtiski ierobežotas. Pašvaldība, lai arī izvērtēja pieteicēja galvenos argumentus pēc būtības, tomēr ignorēja pieteicēja iebildumus par vienlīdzības principa pārkāpumu. Šiem argumentiem ir nozīme, ņemot vērā, ka pašvaldība atļauj pārējiem objektiem ezera piekrastē pastāvēt bez pašvaldības uzraudzības un nekādus lēmumus šajā sakarā ne būvvalde, ne pašvaldība nepieņem, vienlaikus vēršoties tikai pret pieteicēju, kurš ievērojami mazāk iesaistīts ezera piekrastes labiekārtošanā. Šādai rīcībai ir jābūt pārbaudāmai administratīvā procesa kārtībā.

Motīvu daļa

[4] Administratīvā rajona tiesa, lai arī izbeigusi lietā tiesvedību, tomēr ir pārbaudījusi, vai izskatāmajā gadījumā ir konstatējama patvaļīga būvniecība, tostarp novērtējot, vai veiktie darbi pakļaujas būvniecības tiesiskajam regulējumam un kura persona tos ir veikusi, tādējādi faktiski lietu izskatījusi pēc būtības.

Senāts vērš uzmanību, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 282. panta 1. punktam, 283. panta otrajai daļai un 317. panta pirmās daļas 2. punkta „c" apakšpunktam tā kompetencē ir pārbaudīt pārsūdzēto lēmumu tikai daļā, kas attiecas uz blakus sūdzības priekšmetu, proti, uz to, vai lēmums par tiesvedības izbeigšanu ir tiesisks. Līdz ar to Senāts nevērtēs lēmumu daļā, kurā izteikti secinājumi par lietu pēc būtības.

Pārbaudot pārsūdzēto lēmumu par tiesvedības izbeigšanu, Senāts atzīst, ka tas turpmāk minēto apsvērumu dēļ ir atceļams.

[5] Lai noteiktu, vai lieta ir izskatāma administratīvā procesa kārtībā, ir jānoskaidro, vai pašvaldība rīkojusies kā zemesgabala īpašnieks privāto tiesību jomā vai kā būvniecības tiesiskumu kontrolējošais subjekts publisko tiesību jomā.

Privāttiesiskas attiecības, kas izpaužas personu tiesībās un attiecīgos pienākumos, ir tad, kad tās izceļas starp tiesībās vienlīdzīgām personām (pat ja viena no tām vai abas būtu juridiskās personas) un ja pie tam šīs attiecības nodibinātas viņu privātās interesēs. Turpretim publiski tiesiskas ir attiecības, kas noteiktas ar likumu nevis privātu personu, bet valsts, resp. visas sabiedrības interesēs, kur pušu vienlīdzības vietā nostājas valsts vai sabiedriskas varas kundzība no vienas un personas padotība šai varai no otras puses (*Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 152. lpp.*).

Civiltiesības jeb privāttiesības ir tiesību daļa, kas regulē līdztiesīgu dalībnieku jeb subjektu savstarpējās attiecības. Pretstatā civiltiesībām, kas noteic līdztiesīgu subjektu attiecības, publiskās tiesības regulē subordinācijas jeb pakļautības attiecības starp valsti vai valsts varas pilnvarām apveltītu subjektu un indivīdu (sk. *Balodis K. Ievads civiltiesībās. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007, 20. un 21. lpp.*).

Publiski tiesiskas attiecības ir tiesiskās attiecības starp valsts varas īstenotāju un privātpersonu, ciktāl tajās izpaužas valsts vara. Jāuzsver, ka tiesisko attiecību nošķiršanā nav nozīmes tam, vai viens no subjektiem ir publisko tiesību subjekts, bet gan tam, vai tiesiskajā attiecībā vismaz viena puse īsteno valsts varu (*Danovskis E. Publisko un privāto tiesību dalījuma nozīme un piemērošanas problēmas Latvijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2015, 47. lpp.*).

[6] Pašvaldība saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu ir atvasināta publiska persona (1. panta 2. punkts), kura pilda valsts pārvaldes funkcijas, kas ar likumu nodotas tās autonomā kompetencē (8. panta ceturtā daļa).

Atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 15. panta 14. punktam pašvaldību kompetencē ir nodrošināt savas administratīvās teritorijas būvniecības procesa tiesiskumu. Būvniecības likuma 7. panta pirmās daļas 1. punkts noteic, ka vietējā pašvaldība nodrošina ar būvniecību saistītā administratīvā procesa tiesiskumu, izveidojot būvvaldi („a" apakšpunkts) un pieņemot lēmumus par apstrīdētajiem būvvaldes administratīvajiem aktiem, faktisko rīcību un lēmumiem, kas apstrīdami saskaņā ar normatīvajiem aktiem („b" apakšpunkts).

Pašvaldības rīcībā ir vairāki instrumenti, ar kuru palīdzību vērsties pret patvaļīgu būvniecību. Konstatējot patvaļīgu būvniecību, pašvaldības

kompetencē ir gan piemērot administratīvo sodu saistībā ar patvaļīgo būvniecību (Būvniecības likuma 25. pants un Administratīvās atbildības likuma 115. pants), gan administratīvā procesa ietvaros risināt jautājumu par to, kas tālāk darāms ar patvaļīgās būvniecības objektu (Būvniecības likuma 18. panta piektā daļa), kā arī tās rīcībā ir administratīvā akta izpildes piespiedu līdzekļi (Administratīvā procesa likuma astotā sadaļa).

No minētā regulējuma izriet, ka jautājuma par patvaļīgu būvniecību risināšanas primārais mērķis ir publiski tiesisko interešu – nepieciešamības nodrošināt, lai pašvaldības teritorijā veiktā būvniecība ir tiesiska – aizsardzība. Būvniecības procesa uzraudzībai, kuru savas kompetences ietvaros īsteno atvasināta publiska persona – pašvaldība, ir publiski tiesiska daba, tādēļ jautājums par tā tiesiskumu vērtējams Administratīvā procesa likumā noteiktā kārtībā.

[7] Būvniecības kontroli, tostarp ar patvaļīgo būvniecību saistītos jautājumus, regulē Būvniecības likuma 18. pants.

Atbilstoši Būvniecības likuma 18. panta ceturtās daļas 1. punktam, veicot būvdarbu kontroli, būvinspektori atbilstoši to iestāžu, kurās viņi ir nodarbināti, kompetencei pārbauda būvdarbu uzsākšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām. Ja būvinspektors saskaņā ar šā panta ceturtās daļas 1.punktu konstatē patvaļīgu būvniecību, viņš aptur būvdarbus un sagatavo atzinumu, bet iestāde pieņem vienu no šādiem lēmumiem: 1) par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu; 2) par atļauju veikt būvniecību (18. panta piektā daļa).

Savukārt Būvniecības likuma 19. panta trešā daļa noteic, ka par patvaļīgas būvniecības seku novēršanu atbild zemesgabala īpašnieks vai, ja tāda nav, – tiesiskais valdītājs.

No minētajām normām izriet, ka būvniecības procesa kontroles ietvaros paredzēta noteiktu lēmumu pieņemšana, kā arī noteikta kompetence būvinspektoram, kuram piešķirtas tiesības apsekot būves un konstatēt pārkāpumus, par to sagatavojot atzinumu, un iestādei, kas, ņemot vērā atzinumā konstatēto, pieņem lēmumu par patvaļīgās būvniecības radīto seku novēršanu. Savukārt normas, kas regulē atbildību būvniecībā (19. panta trešā daļa) faktiski norāda uz iespējamo administratīvā akta adresātu, kuram var tikt uzlikts saistošs pienākums patvaļīgas būvniecības gadījumā.

[8] Situācijā, kad būvinspektors konstatē patvaļīgu būvniecību, viņa pienākums ir apturēt būvdarbus un sastādīt atzinumu, kurā izklāstīts pamatojums šādam konstatējumam. Savukārt iestāde pēc tam pieņem administratīvo aktu, kurā tā vēlreiz atzīst vai neatzīst patvaļīgas būvniecības esību. Ja iestāde atzīst, ka objektā ir veikta patvaļīga būvniecība, tā lemj par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu vai atļauju turpināt būvniecību (Būvniecības likuma 18. panta piektā daļa). Tieši ar iestādes administratīvo aktu, ņemot vērā tās galīgo konstatējumu par patvaļīgas būvniecības esību vai neesību, personai var uzlikt pienākumu atjaunot iepriekšējo stāvokli vai atļaut turpināt būvniecību pēc normatīvo aktu prasību izpildes (tiesisko pienākumu uzliekošs administratīvais akts). Tādējādi vispārīgi būvinspektora atzinums par būves pārbaudi ir starplēmums (sal. *Senāta 2017. gada 22. decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1488/2017, ECLI:LV:AT:2017:1222.SKA148817.5.L, 6. punkts*). Būvinspektora atzinumu (starplēmumu) var apstrīdēt gadījumā, ja tajā ietvertais pienākums (apturēt būvdarbus) pats par sevi būtiski ierobežo adresāta tiesības vai tiesiskās intereses.

Izskatāmajā gadījumā Alūksnes novada pašvaldības dome pārsūdzētajā lēmumā atzina, ka pirmšķietami būtu pieņemams lēmums par būvvaldes 2021. gada 23. augusta lēmuma atstāšanu spēkā, jo, precizējot patvaļīgās būvniecības veikšanas vietu, pieteicēja vaina patvaļīgās būvniecības veikšanā būtu pierādīta gan ar lietas materiāliem, gan ar pieteicēja sniegtajiem paskaidrojumiem. Tomēr būvniecību regulējošo normatīvo aktu izmaiņas – 2021. gada 15. aprīlī pieņemtie grozījumi Būvniecības likumā (*stājās spēkā 2021. gada 19. maijā*) – precizē par patvaļīgu būvniecību atbildīgās personas. Līdz ar to, lai arī patvaļīgas būvniecības veicējs un patvaļīgas būvniecības veikšanas vieta ir noskaidroti, būvvaldes lēmums ir atceļams. Domes ieskatā, patvaļīgi uzbūvētais laukakmeņu nostiprinājums ir jānojauc pašvaldībai, un zaudējumi, kas saistīti ar objekta nojaukšanu (būvniecības dokumentācijas izstrāde, nojaukšana u.tml.) piedzenami no pieteicēja.

Pēc būtības pašvaldība ir atzinusi, ka konkrētā objekta būvniecība ir pakļauta Būvniecības likuma regulējumam, izdarījusi galīgo konstatējumu par patvaļīgas būvniecības esību un tās veicēju, kā arī nolēmusi atjaunojot iepriekšējo stāvokli un piedzīt zaudējumus no pieteicēja.

Šādos apstākļos var secināt, ka pašvaldība tieši būvniecības procesa uzraudzības ietvaros ir uzsākusi administratīvo procesu iestādē – sastādīts būvinspektora atzinums, izdarīts galīgs konstatējums par patvaļīgas būvniecības esību un pieņemts lēmums atjaunot iepriekšējo stāvokli –, kas ir publisko tiesību jomā. Pašvaldība, ievērojot Būvniecības likuma 19. panta trešajā daļā noteikto regulējumu par atbildību būvniecībā, kā adresātu, kuram noteikts pienākums atjaunot iepriekšējo stāvokli, ir norādījusi zemesgabala īpašnieku, proti, pašvaldību. Tādējādi pārsūdzētais lēmums minētajā daļā ir pieņemts publisko tiesību jomā un tā tiesiskums ir vērtējams Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

Izskatāmajā gadījumā ar lēmumu konstatēts, ka pieteicējs ir veicis patvaļīgu būvniecību, tātad tas ir lēmums, kas tieši attiecas uz pieteicēju. Lēmums daļā, ar kuru pašvaldība nolemj nojaukt patvaļīgi uzbūvēto būvi, nav tieši adresēts pieteicējam, tomēr kā būvniecības veicēju viņu skar. Pieteicējam kā būvniecības veicējam būtu jābūt iespējai iebilst pret patvaļīgas būvniecības fakta konstatēšanu būvniecības procesā un atbilstošu tiesisko seku piemērošanu publisko tiesību jomā. Tostarp būtu jābūt arī tiesībām pārbaudīt, vai publisko tiesību jomā novērtējot būvniecības patvaļīgumu, ir pareizi noskaidrota zemesgabala īpašnieka piekrišana (ņemot vērā starp zemesgabala īpašnieku un pieteicēju nodibināto tiesisko attiecību saturu), vai veiktie darbi pakļaujas būvniecības tiesiskajam regulējumam un vai pārsūdzētais lēmums pieņemts atbilstoši vispārējiem tiesību principiem.

[9] Papildus norādāms, ka atbilstoši Senāta iepriekš atzītajam apstāklis, ka faktiski patvaļīgo būvniecību ir veikusi cita persona (proti, persona, kas nav konkrētā nekustamā īpašuma īpašnieks), uzskatāms par tādu, kas rada nekustamā īpašuma īpašnieka īpašuma tiesību aizskārumu. Tāpēc šie jautājumi nekustamā īpašuma īpašnieka un patvaļīgās būvniecības veicēja starpā risināmi civiltiesiskā kārtībā (*Senāta 2019. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-262/2019, ECLI:LV:AT:2019:0426.A420139316.2.S, 8. punkts, 2022. gada 31. oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-86/2022, ECLI:LV:AT:2022:1031.A420223017.14.S, 10. punkts*).

Tādējādi strīds par konkrēto zaudējumu piedziņu ir risināms civiltiesiskā kārtībā.

[10] Ievērojot minēto, rajona tiesas lēmums, ar kuru lietā izbeigta tiesvedība, ir atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1] panta pirmās daļas 1. punktu, 323. panta pirmās daļas 2. punktu un 324. panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atcelt Administratīvās rajona tiesas 2022. gada 7. novembra lēmumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai;

atmaksāt ZAB VILGERTS SIA 15 *euro* drošības naudu, kas samaksāta par /pers. A/ blakus sūdzības iesniegšanu.

Lēmums nav pārsūdzams.

R. Vīduša V. Krūmiņa I. Višķere